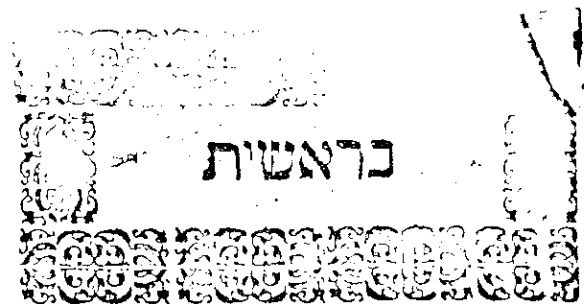

Bereshit ey er beshuf got der himel un di erd : va-aarets : un di erd vas vust un ler un vas vinster ouf vor opgrund un vint got shvebt ouf vor dem vaser Vayomer : un er seyt got es sol seyn likht un es vas likht va-yira un er sakh got ven das likht vas gut un er sheyd got tsvishn likht un tsvishn der vinsternis : vayikra un er rift got tsu dem likht tag un tsu der vinsternis er rift nakht un es was ovent un es was morgen tag cyn : vayomer : un er seit got es sol seyn eyn shpraytung in tsvishn di vaser un es sol sheyden tsvishn vaser tsu vaser : vayash un er makht got das geshpreit un er sheyd tsvishn vaser das tsu unten tsu der spraytung un tsvishn den vaser vun oben tsu der shpraytung un es vas aso : vayikra un rift got tsu der shpraytung himel un es vas ovent un es vas morgen tag der ander : vayomer un er seyt got si solen sikh samlen di vaser vor unten tsu dem himel tsu shtat eyn un es sol verden gesehen di trokenis un es was aso : vayikra.

4) TSENERENE, Bâle, 1622

מארום בעמט איראין (ארץ ישראל) אונגלעדו לנדי דא
 מערדן ישראל אנטוורטן הקב"ה האט בישעין דיא מעלט ער
 זאגן יאנלעבן וועט ער ווילי אונדריהעמים האבן קינאנטען
 דריא ארלייא וועגן האט הקב"ה בישעין די מעלטען וועגן די
 תורה דיא היישט (ראשית דרכו) אונגען וועגן דיקרבנות
 דיאן הוט עברעכט אין דש בית המקדש דו היישט (ראשית)
 דרום ווילי דש בית המקדש איז ווארדן בישעין די מעלט
 ארדן אונדריא בישעין אונד דש טריט איז דיא מעלט איז ווארדן
 בישעין ען וועגן צדקה אונד מעשרות דיא היישט (ראשית
 דגלך) אונד דארום ווילי דיא תורה האט קוויין אויף דש (בית
 המקדש) אין דעם ערשטן ספוק דארום וויישט ער אונד אויך
 אונד ווערט חרע ווערדן דארום זאנט ער (והארץ
 היתה תהו ובהו) דיא ערד ווערט ווילי ער וויישט דען דא

ברא אלהים את השמים ואת הארץ אן ערשטן בישעעבם
 היאל אונד ערד דא איט קווען וויישט אונד לער דיא ערד אונד
 עינשטראן דעם אס קובט אונד דער (כסא הכבוד) ען
 הקב"ה דריא קישטבדן אין לועטן איבר די ווישר אונד ווארום
 האט דיא תורה אן קיהובן וויט דער (בית) ער לערנט אונד
 וויא איישט איק בית הוט דריא וויטן דיא צוויי אונד די פירדי
 מאכט אינאמען און איז אויך די מעלט דריא וויטן האט הקב"ה
 צו קוועט אונד דיא וואכט ען צען הוט הקב"ה קיין היאל דארטן
 קוועט דער ווארטן הקב"ה וויל זאגן צו דען אוועג העולם לאוט
 קוון אייאירי אסגעטיר אונד לושט זיא צו וועין די פירדי וואכט
 דען איר האט זיא קיהלטן וואר אין קוט ור וועלט זיא אונד זיא עטוש
 קעבן אונד נאך אין ששט איז דיא (בית) איז ברעה אונד
 דיא (אף) איז ארור אונד קלה דרום האט הקב"ה אן קיהובן
 וויט דער בית אונד דיא אף איז עעלונן ער הקב"ה אונד האט
 קוונט היב חייט וויראן דיא תורה איך בין דו ערשט אונד איז
 (אף בית) דא האט הקב"ה קינט אויף דעם בערן סיני מער
 איך קעבן דיא עשרת הדברות דא וויל איך אן היבן וויט דער
 אף (אבירי' אלהיך) אונד דיא תורה האט דארום אן קיהובן
 וויט דעם ווארטען (בראשית) ער לערנט אונד די מעלט
 איט בישעין ען וועגן דער תורה דיא דא היישט (ראשית
 דרכו) אונד ען וועגן ישראל די דא היישט (ראשית תבואתו)
 ער זאנט רבי יצחק ווארום הוט אונד די תורה אן קשריבן וויא
 קוט די מעלט האט בישעין דער ווילי דיא תורה איט איטל
 ווערט ען הקב"ה דא העט אונד די תורה זאלן אן שרייבן איטל
 ווערט זיא ארט דיא (אוועג העולם) די ווערדן זאגן זיא ישראל

(Boro elohim es ho-shomaim ve et ho-orets) an ersten beshefens himel un erd da ist gevesen vist un ler di erd un finster an dem ap grunt un der (kise ha-koved) fun HKBH (ha-kodesh borekh hu) der is geshtenden in luften iber di vaser un vorum hot di Toyre angehoybn mit der (beys). Er lernt uns vi is ayn beys hot dréy sein di tsu sayn un di firte is ofn aso is okh di velt dray seitr hot HKBH tsu gemakht un di vant fun tsofen hot HKBH kayn himel dorten gemakht. der-warten HKBH wil sogn tsu den umes ha-oylem lost kumen eyere opgeter un lost si tsu makhen di firte want den er iz tsu-gehalten var ayn got, var-sukht si ob si etwas kenen. Un nokh a peshat is di (beys) is brokhe un di (alef) is orue un klole. dorum hat HKBH on gehoben mit der beys. un di alef is geflogen far HKBH un hat gesagt heyb mit mir an di toyre ikh bin dos erst os im (alef beys).da hat HKBH gesagt oyf dem berg sinay ver ikh geben di aseres ha-dibres da vil ikh an heyben mit der alef (anoykhi adoyni eloheykhe) un di toyre is dorum an gehoben mit dem vort fun (bereyshes) er lernt uns di velt ist beshefen fun vegen der toyre di da heyst (reyshes tvues) er sagt rabi Itskhok varum hat uns di toyre an geshriben vi got di velt hat beshefen. der veyl di toyre ist eytl mitsves fun HKBH da hat uns di toyre solen on shrayben eytl mitsves nayert du (umes haoylem) di veren sagen tsu isroel varum nemt ir eyn (erets isroel) un gazelt das land. da verden isroel antverten HKBH hat beshafen di velt er mag si geben vem er vil. unsere khakhomim haben gesagt fun dray arley vegen hat HKBH beshefen di velt fun vegen ditoyre di heyst reyshes darko (prov 8, 22) un fun vegen di korbones di men hat gebrokht in di beys ha-mikdesh is vorden beshefen ey di velt is vorden beshefen. un das trit is di velt is vorden beshefen fun vegen tsdoke un maysres du heysen reyshes degonekho (Deut. 18, 4)um veyl di toyre hat gevesen oyf das beys ha-mikdesh in der ersten posek darum veyst er uns oykh vi er oykh vert khorev verden. darum sagt er (ho-orets hoyso toyu vovoyu).

(Au commencement Élohim créa le ciel et la terre) au commencement, il créa le ciel et elle était informe et vide la terre et les ténèbres à la surface et le (trône divin) du Saint, béni soit-Il était suspendu dans les airs au-dessus de l'eau et pourquoi la Thora commence-t-elle par la lettre *beys* ? Cela nous apprend que de la même façon qu'un *beys* a trois côtés qui sont fermés et que le quatrième est ouvert, de même le monde a trois côtés que le Saint, béni soit-Il a fermé et le quatrième au Nord, le Saint, béni soit-Il, n'a pas fait de ciel afin que le Saint, béni soit-Il puisse dire aux nations du monde : faites venir vos idoles et qu'elles ferment le quatrième côté. Puisque vous les prenez pour un dieu, voyez si qu'elles peuvent faire quelque chose. Un autre commentaire littéral est : le *beys* est bénédiction et la *alef* malédiction. Voilà pourquoi le Saint, béni soit-Il a commencé par le *beys*. Et le *alef* s'est rendu auprès du Saint, béni soit-Il et lui a dit : commence la Thora par moi je suis la première lettre de l'alphabet. Le Saint, béni soit-Il a dit : sur le mont Sinaï, je donnerai les dix paroles et alors, je commencerai par le *alef* (Je suis Adonai ton Dieu) et c'est pourquoi la Thora commence par le mot *bereyshes* (au commencement). Cela nous apprend que le monde a été créé pour la Thora qui se nomme : (début de ta moisson) (Jérémie 2, 3). rabbi Isaac (rashi) dit : pourquoi la Thora nous décrit comment Dieu a créé le monde ? Parce que la Thora est un ensemble de commandements du Saint, béni soit-Il, et la Thora aurait dû commencer par décrire les commandements, mais alors les (nations du monde) auraient pu dire à Israël : pourquoi avez-vous conquis la (terre d'Israël) pour la voler ? Alors Israël répondra : le Saint, béni soit-Il a créé le monde et il le donne à qui il veut. Nos sages ont dit : le Saint béni soit-Il a

crée le monde pour trois raisons : pour la Thora qui est appelée (début de sa voie), pour les sacrifices qu'on apportait dans le Temple qui est appelé (le premier) car il a été créé avant la création du monde. et la troisième raison est : le monde a été créé pour la bienfaisance et les dîmes qui sont appelés (début de sa moisson) (Deut. 18,4). Dès le premier verset, la Thora nous parle du Temple et elle nous indique également qu'il sera détruit, c'est la raison pour laquelle il est dit (le terre était informe et vide).